

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року №384
(у редакції наказу Міністерства
освіти і науки України
від 05 червня 2013 року №683)

Форма № Н – 3.04

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

Кафедра Менеджменту і маркетингу в міському господарстві

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ»

спеціальність 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»

спеціалізація МОМС

*інститут, факультет, відділення Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова, факультет - менеджменту,
МММГ*

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Харків
ХНУМГ
2014 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Електронне урядування» для студентів за спеціальністю 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування».

Розробники:

д.держ упр., доц. С. І. Чернов,

д.е.н., проф. М. М. Новікова,

к.держ.упр., доц. С. О. Гайдученко

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Менеджменту і маркетингу в міському господарстві.

Протокол № 9 від «05» листопада 2013 року.

Завідувач кафедри Менеджменту і маркетингу в міському господарстві:

М. М. Новікова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань 0306 Менеджмент і адміністрування	За вибором ВНЗ	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		5-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 198		1-й; 2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		54 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		36 год.	-
		Самостійна робота	
		90 год.	-
Індивідуальні завдання: 10 год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 3 : 2,5

для заочної форми навчання - -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування комплексу професійної компетентності, щодо системи електронного урядування з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій, за для покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби.

Завдання:

– формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань;

- формування навичок самостійної роботи з традиційною літературою та джерелами в Інтернеті;
- розвиток логічного та аналітичного мислення;
- вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основні методи і принципи електронного урядування;
- придбання практичних навичок з надання адміністративних послуг в системі електронного урядування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства та електронного урядування;
- загальні принципи, методи та моделі електронного урядування;
- класифікацію, ієрархію та систему адміністративних послуг;
- нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування;
- сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні;
- основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства;
- організаційну систему управління впровадженням електронного урядування в Україні.

вміти:

- оцінювати та аналізувати стан електронного урядування;
- застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики;
- оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів;
- використовувати найкращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері;
- здійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- організувати обробку документації з метою здійснення інформаційного забезпечення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, установи або організації засобами сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Концептуальні засади та державна політика електронного урядування

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти електронного урядування

Тема 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування

Актуальність, мета, завдання, структура, об'єкт та предмет вивчення, міждисциплінарні зв'язки курсу «Електронне урядування». Особливості, нормативно-правові підстави вивчення дисципліни «Електронне урядування». Категорійно-понятійний апарат, основні підходи до формування базових понять, визначення дефініцій: «інформаційне суспільство», «електронне урядування», «електронний уряд», «електронні адміністративні послуги», «індекс готовності електронного урядування», «електронна демократія», «електронний парламент», «інформаційно-комунікаційні технології». Історія виникнення е-урядування. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування. Електронне урядування як одна з базових технологій інформаційного суспільства та етап впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність особи, суспільства та держави. Зв'язок між інформатизацією та електронним урядуванням.

Стратегії розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Міжнародні та національні документи щодо ролі та місця держави у розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Зв'язок електронного урядування з міжнародною ініціативою «Партнерство «Відкритий уряд». Основні принципи електронного урядування. Основні цілі та стратегічні завдання електронного урядування як невід'ємні компоненти державної політики в сфері електронного урядування. Сутність принципів: співробітництва та партнерства, прозорості та відкритості влади, конфіденційності та інформаційної безпеки, єдиних технічних стандартів і взаємної сумісності, орієнтованості на інтереси та потреби споживачів послуг, підконтрольності та підзвітності органів державної влади та місцевого самоврядування громадянам, суспільству та бізнесу, принцип першої особи.

Тема 2. Етапи впровадження електронного урядування

Етапи впровадження електронного урядування в Україні, їх зміст, а також підходи до процесу етапізації, що застосовуються в інших країнах. Ризики впровадження електронного урядування. Пілотний проект як інструмент зменшення рівня ризику. Досвід впровадження пілотного проекту е-урядування в Україні.

Моделі електронного урядування. Головні умови успішного впровадження е-урядування: політичні, організаційні, техніко-технологічні, нормативно-правові, фінансово-економічні. Кадрові аспекти впровадження та функціонування електронного урядування. Стратегія державної кадрової служби України на 2012-2020 роки.

Нормативно-правове забезпечення електронного урядування. Система законодавчих актів з електронного урядування.

Загальносвітові тенденції як фактор впливу на е-урядування: глобалізація, розвиток світового інформаційного суспільства, зростання складності та невизначеності, а також кількості та рівня загроз, у тому числі, в інформаційній сфері.

Тема 3. Електронна демократія та електронна держава

Електронна демократія: сутність, мета, завдання. Категорійно-понятійний апарат електронної демократії. Демократичне суспільство та правова держава як обов'язкові умови електронної демократії та електронного урядування. Докорінне переосмислення ролі і функцій органів державної влади та місцевого самоврядування. Оцінка та контроль діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування з боку суспільства та бізнесу за допомогою технологій електронного урядування.

Участь громадян, громадських організацій та суб'єктів господарювання у формуванні державної політики. Новітні форми залучення громадян до процесу прийняття рішень: е-охоплення, е-включення, е-участь, е-партнерство. Електронне громадське обговорення проектів нормативно-правових актів та інших документів, що мають значне суспільне значення. Електронна взаємодія громадських рад з відповідними органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Модель надання державних послуг громадянам електронними каналами. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами.

Технологічні, організаційні, політичні аспекти електронної демократії. Співвідношення електронної демократії та електронного урядування на практиці. Електронна демократія як атрибут захисту громадянами своїх інтересів і визначених форм співпраці з державою за допомогою технологій електронного урядування.

Тема 4. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії

Електронні вибори як елемент представницької демократії. Впровадження порталів для інтерактивного голосування з інформацією про партійні програми та дискусійними форумами. Електронне голосування як засіб зміцнення демократії. Переваги та недоліки електронного голосування.

Електронний парламент. Автоматизація процесів функціонування парламенту як пріоритетний напрям електронної демократії. Електронне звернення громадян.

Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного урядування. Основні причини виникнення цифрової нерівності у суспільстві. Шляхи подолання цифрової нерівності в Україні та світі.

Змістовий модуль 2. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування

Тема 5. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування.

Загальні основи державної політики. Суб'єкти та об'єкти державної політики України. Основні функції державного управління та місцевого самоврядування за умов електронного урядування, їх характеристика, умови забезпечення виконання та структура. Особливості інформаційно-технологічної інфраструктури.

Концепція та стратегія розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Програма «Інформація для всіх». Вихідні фактори формування та зміни змісту функцій державного управління та місцевого самоврядування при електронному урядуванні. Модель та стратегії державного управління в умовах інформаційного суспільства та електронного урядування.

Передумови та проблеми впровадження електронного урядування.

Тема 6. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування

Основні системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Система індикаторів SIBIS. Система індикаторів WSIS. Загальні положення індексів оцінки розвитку інформаційного суспільства. Основні індекси рівня розвитку інформаційного суспільства: індекс цифрового доступу (Digital Access Index); індекс цифрових можливостей (Digital Opportunity Index); індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index); індекс інформаційного суспільства (Information Society Index); індекс цифрового поділу (Digital Divide Index); індекс поширеності IT (ICT Diffusion Index); індекс розвитку IT (ICT Development Index); індекс готовності до електронного уряду (e-Government Readiness Index); індекс електронної участі (e-Participation Index).

Місце України за різними міжнародними індексами розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування.

Модуль 2. Впровадження електронного урядування: світовий досвід і українська специфіка

Змістовий модуль 1. Організаційно-правове забезпечення та інформаційна інфраструктура електронного урядування

Тема 7. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування

Основні підходи та моделі до побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Елементи електронного уряду.

Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Особливості побудови порталів органів влади в світі. Портал державних послуг Російської федерації. Портал електронного уряду Казахстану.

Мережева інфраструктура е-уряду країн Євросоюзу. Системи міжвідомчої електронної взаємодії уряду.

Сучасні інфраструктури електронної ідентифікації та авторизації громадян. Електронні ідентифікаційні карти. Застосування електронного цифрового підпису. Унікальні персональні номери як засіб ідентифікації громадян. Електронні паспорти. Прикладні системи, що забезпечують окремі сервіси та послуги е-уряду. Системи пересилання електронних документів і поштових повідомлень між громадянами, бізнесом, органами державної влади та місцевого самоврядування. Системи електронних платежів. Системи забезпечення прийняття рішень та системи забезпечення управління державного апарату. Інформаційно-аналітичні системи забезпечення прийняття рішень. Електронна пошта для державних службовців. Електронні архіви та управління документами. Національні облікові системи (реєстри, кадастри та ін.). Інформаційні системи для регіональних і місцевих органів влади та місцевого самоврядування. Впровадження елементів електронного урядування в Україні. Загальнодержавні проекти з електронного урядування.

Регіональні ініціативи з розвитку електронного урядування. Проекти «Електронне село», «Електронне місто», «Електронний регіон», «Прозорий офіс» тощо. Поняття, мета, основні завдання та результати впровадження інформаційної системи «Електронний уряд». Принципи розробки та функціонування інформаційної системи «Електронний уряд». Переваги та перспективи державних установ, які впроваджують технології електронного урядування.

Тема 8. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту

Єдиний інформаційний простір як сукупність стандартизованих технологій. Напрями розвитку національних інфраструктур і систем. Інтеграція і стандартизація міжгалузевих інформаційних систем. Упровадження ефективних відомчих інформаційних систем. Стратегія розвитку фінансових інформаційних систем. Формування національних інформаційних ресурсів і їх реєстрів.

Тема 9. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Стандартизація в електронному урядуванні

Особливості розвитку національної правової системи та сучасні проблеми вдосконалення законодавчого забезпечення національної політики з розвитку інформаційного суспільства, інформатизації та електронного урядування в Україні.

Національні програми реформ як складові розбудови сучасної національної системи е-урядування. Основні напрями аналізу державної політики розбудови системи е-урядування. Критичні фактори успіху при впровадженні е-уряду. Основні політичні концепції національної модернізації на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій: 1) інформатизації; 2) ініціатива «Відкритого уряду»; 3) е-урядування; 4) інформаційного суспільства; 5) розвитку громадянського суспільства, якому потенційно притаманний елемент запровадження е-демократії.

Тема 10. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні.

Основні риси та особливості сучасного інформаційного суспільства. Умови необхідні для забезпечення становлення та розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Концепція інформатизації: історичні передумови та зміст. Основи нормативно-правового забезпечення інформатизації, закріплені в законах України «Про Національну програму інформатизації», «Про концепцію Національної програми інформатизації» та інших нормативно-правових актах. Особливості організаційного забезпечення інформатизації: суб'єкти формування та реалізації Національної програми інформатизації, їх основні функції та взаємозв'язки при виконанні завдань та проектів інформатизації. Концепція розвитку інформаційного суспільства в Україні. Основи нормативно-правового забезпечення інформатизації, закріплене Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» та інших нормативно-правових актах. Міжнародні документи про інформаційне суспільство та впровадження е-урядування: Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства; Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства; підсумкові документи; стратегії та програми ЄС з розвитку інформаційного суспільства тощо. Модель системи стратегічних документів із розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного урядування в Україні. Міжнародний досвід та етапи запровадження е-уряду. Нормативно-правові передумови формування цілісного проекту щодо розвитку системи е-урядування в Україні. Особливості реалізації державної політики е-урядування та проблеми організаційного забезпечення управління запровадженням е-урядування.

Нормативно-правове забезпечення сучасних державних проектів з розвитку е-урядування: 1) «Інформаційна відкритість органів державної влади», що включає проекти: е-присутність; відкритий уряд; е-доступ до публічної інформації; 2) «Е-взаємодія в системі державної влади»; 3) «Е-послуги»; 4) «Е-консультації з громадськістю» з проведення е-обговорень проектів нормативно-регуляторних актів. Рекомендації щодо удосконалення організаційно-правового забезпечення електронного урядування.

Тема 11. Інформаційна інфраструктура електронного урядування

Концепція, архітектура та складові інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування. Основні завдання створення інформаційно-технологічної інфраструктури електронного урядування. Телекомунікаційні та інформаційно-комунікаційні системи. Категорійно-понятійний апарат з питань телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем. Державна політика з регулювання розвитку телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем. Класифікація систем. Законодавче забезпечення. Стан та тенденції розвитку телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем в Україні. Електронний документообіг (ЕДО). Категорійно-понятійний апарат з питань електронного документообігу. Електронний цифровий підпис. Категорійно-

понятійний апарат електронного цифрового підпису. Основи формування та надання електронного цифрового підпису (ЕЦП). Національна система електронного цифрового підпису, її організаційна структура, функції та завдання суб'єктів Національної системи ЕЦП. Стан та перспективи розвитку Національної системи ЕЦП. Нормативно-правова база з питань ЕЦП. Типові організаційно-технологічні рішення – пріоритетний напрям впровадження електронного урядування. Електронне міністерство, електронний регіон, електронне місто, електронна установа тощо. Центри колективного доступу громадян, електронні приймальні. Інтернет як основа електронного урядування. Державна політика розвитку Інтернет в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку Інтернет в Україні.

Тема 12. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами

Електронний документообіг як технологічна основа взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування, громадян та бізнесу в умовах електронного урядування. Класифікація систем ЕДО за принципами побудови та за призначенням. Державна політика та державне управління з впровадження ЕДО. Основні характеристики системи ЕДО та вимоги до них. Законодавство з питань ЕДО. Стан впровадження ЕДО в органах державної влади та місцевого самоврядування, основні проблеми та шляхи їх вирішення. Підходи до організації документообігу і технології діловодного процесу. Механізми організації процесу проходження документів у системі документообігу установи.

Змістовий модуль 2. Електронні адміністративні послуги та інформаційна безпека в електронному урядуванні

Тема 13. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування

Роль інформації в державному управлінні та місцевому самоврядуванні. Нормативно-правова база з питань інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічної влади, зокрема з питань формування та реалізації державної політики розвитку інформаційного суспільства та е-урядування. Основні поняття та терміни, що використовуються в інформаційно-аналітичній діяльності. Типи і види аналітичних документів, що застосовуються в публічному управлінні. Методологія, технологія та організація процесу інформаційно-аналітичної діяльності. Стратегічний аналіз та стратегічний моніторинг в публічному управлінні. Системний підхід, системний аналіз та системне мислення. Стан системи інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління і місцевого самоврядування.

Інформаційні ресурси. Категорійно-понятійний апарат з питань електронних інформаційних ресурсів. Державна політика та державне управління з питань електронних інформаційних ресурсів. Стан національних електронних інформаційних ресурсів в Україні та тенденції їх розвитку. Основні проблеми становлення єдиного національного інформаційного простору та його інтеграції в світовий інформаційний простір. Класифікація

електронних інформаційних ресурсів. Організаційна структура електронних інформаційних ресурсів. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Національний депозитарій електронних інформаційних ресурсів. Нормативно-правова база з питань електронних інформаційних ресурсів.

Тема 14. Електронні адміністративні послуги

Базові поняття: адміністративний акт; адміністративна послуга; адміністративний орган; запит про надання адміністративної послуги; «Єдине вікно»; муніципальні послуги; одержувач адміністративної послуги; публічні послуги; реєстр адміністративних послуг; собівартість адміністративної послуги; стандарт адміністративної послуги; суб'єкт надання адміністративних послуг.

Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг. Класична модель е-урядування. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація. Елементарні та композитні адміністративні послуги. Послуги для бізнесу. Послуги для громадян. Послуги органам влади.

Досвід провідних країн світу з впровадження адміністративних послуг. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу.

Проблеми надання адміністративних послуг в Україні. Основні напрями з удосконалення надання електронних адміністративних послуг в Україні. Проект закону України про адміністративні послуги. Приклади успішного впровадження е-урядування в Україні.

Тема 15. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ

Принципи і моделі управління суб'єктами господарської діяльності. Методології планування потреб державних установ у фінансових, матеріальних та кадрових ресурсах.

Основні контури комплексної інформаційної системи управління установою. Концепція конфігурації прикладних рішень та механізми управління операційною діяльністю установ. Реалізація кадрової політики установи та автоматизація служб управління персоналом. Розвиток національного сегмента мережі Інтернет та інформаційної інфраструктури.

Тема 16. Інформаційна безпека в електронному урядуванні

Державна політика інформаційної безпеки. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Категорійно-понятійний апарат з питань інформаційної безпеки та захисту інформації. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, електронного урядування. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації в електронному урядуванні.

Тема 17. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації.

Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації. Функції та завдання системи захисту інформації в електронному урядуванні, її основних суб'єктів. Технології захисту інформації.

Національна система конфіденційного зв'язку: призначення, основні завдання, стан впровадження.

Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій, особливого періоду.

Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Концептуальні засади та державна політика електронного урядування												
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти електронного урядування												
Тема 1. Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування	14	4	4			6	-	-	-			-
Тема 2. Етапи впровадження електронного урядування	9	2	2			5	-	-	-			-
Тема 3. Електронна демократія та електронна держава	14	4	4			6	-	-	-			-
Тема 4. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	46	12	12			22						

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 2. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування												
Тема 5. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування	13	4	4			5	-	-	-			-
Тема 6. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	22	6	6			10	-	-	-			-
Модуль 2. Впровадження електронного урядування: світовий досвід і українська специфіка												
Змістовий модуль 1. Організаційно-правове забезпечення та інформаційна інфраструктура електронного урядування												
Тема 7. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування	14	4		4		6	-	-	-			-
Тема 8. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту	9	2		2		5	-	-	-			-
Тема 9. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Стандартизація в електронному урядуванні	9	2		2		5	-	-	-			-

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 10. Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні	14	4		4		6	-	-	-			-
Тема 11. Інформаційна інфраструктура електронного урядування	13	4		4		5	-	-	-			-
Тема 12. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами	9	2		2		5						
Разом за змістовим модулем 1	68	18		18		32	-	-	-			-
Змістовий модуль 2. Електронні адміністративні послуги та інформаційна безпека в електронному урядуванні												
Тема 13. Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування	13	4		4		5						
Тема 14. Електронні адміністративні послуги	14	4		4		6						
Тема 15. Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ	13	4		4		5						
Тема 16. Інформаційна безпека в електронному урядуванні	13	4		4		5						

Продовження табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 17. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації	9	2		2		5						
Разом за змістовим модулем 2	62	18		18		26						
Усього годин	198	54	18	36		90	-	-	-			-

5. Теми семінарських занять (не передбачені навчальним планом)

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування	4
2	Етапи впровадження електронного урядування	2
3	Електронна демократія та електронна держава	4
4	Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії	2
5	Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування	4
6	Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	2
	Разом:	18

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування	4
2	Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту	2
3	Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Стандартизація в електронному урядуванні	2
4	Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні	4
5	Інформаційна інфраструктура електронного урядування	4
6	Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами	2
7	Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування	4
8	Електронні адміністративні послуги	4
9	Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ	4
10	Інформаційна безпека в електронному урядуванні	4
11	Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації	2
	Разом:	36

8. Самостійна робота

Самостійна навчальна робота студента розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів із спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних питань електронного урядування.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування	6
2	Етапи впровадження електронного урядування	5
3	Електронна демократія та електронна держава	6
4	Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії	5
5	Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування	5
6	Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	5
7	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування	6
8	Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту	5
9	Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Стандартизація в електронному урядуванні	5
10	Концепції розвитку інформаційного суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні	6
11	Інформаційна інфраструктура електронного урядування	5
12	Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами	5
13	Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування	5
14	Електронні адміністративні послуги	6
15	Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ	5
16	Інформаційна безпека в електронному урядуванні	5
17	Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації	5
	Разом:	90

9. Індивідуальні завдання

№ з/п	Вид індивідуального завдання	Семестр	Найменування завдання	Обсяг завдання	Кількість годин
1	Курсовий проект	2 (денна форма)	Систематизація, закріплення та поглиблення знань отриманих під час вивчення курсу	Пояснювальна записка на 30-35 стор.	10

10. Методи навчання

Лекції, практичні заняття, обговорення тем, захист рефератів, виконання курсової роботи, самостійна робота з навчальною літературою, тестування.

11. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.
2. Курсовий проект оцінюється окремо також по 100-бальній системі.
3. Екзамен проводиться письмово.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Іспит

Поточне тестування та самостійна робота											Сума	
Модуль 1												
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6						100	
13	12	13	12	25	25							
Модуль 2											Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2							
T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17		
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Курсова робота

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 30	до 30	до 40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Базова

1. Данилин А.В. Электронные государственные услуги и административные регламенты: от политической задачи к архитектуре “электронного правительства”. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 336 с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади” (від 29 серпня 2002 р. № 1302, Київ).

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 "Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд", <http://www.e-ukraine.info/ukr/postanova.php>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади».

5. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган” № 1451 від 28.10.04

6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів” № 903 від 13.07.04

7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу” № 680 від 26.05.2004

8. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності” № 1452 від 28.10.04

9. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації” № 1454 від 28.10.2004

10. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади” № 1453 від 28.10.2004

11. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. В-во «Знання», 2006. – 665 с.

12. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики: Навч. посіб. / В.Д.Гавловський, Р.А.Калюжний, В.С.Цимбалюк та ін.; За заг. Ред. М.Я.Швеця, Р.А.Калюжного. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.

13. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012.

14. Клименко І.В., Линьов К.О. Система електронного документообігу в державному управлінні: Навч.-метод. посіб. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 32 с.

15. Клименко І.В., Линьов К.О. Технології електронного врядування. – К: Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. – 192 с.

16. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві : [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2010. – 312 с.

Допоміжна

1. Георгиев И. Центральная Европа на пути к электронному правительству // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 11 – 14.

2. Демпси Дж. Электронное правительство и его выгоды для широких масс // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 24 - 27.

3. Клименко И. В., Литвинов Г. С. Проблемы внедрения информационной системы «электронное правительство» в государственное управление // Збірник наукових праць Української Академії державного управління при Президентові України: Сучасні проблеми державного управління / За заг. ред. В. І. Лугового, В.М. Князева. – К.: Вид-во УАДУ, 2003. – Вип.1. – С.98-105.

4. Машкаров Ю.Г. Електронне врядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В. Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ "Магістр", 2011. –292с.

5. Нестеренко О.В. Використання геоінформаційних технологій для забезпечення системи електронного уряду // Ученые записки Таврического национального университета. – 2004. – Серия «География». – Том 17 (56). - № 2. – С. 99 – 104.

6. Роджерс Э., Агарвала-Роджерс Р. Коммуникации в организациях: Пер. с англ. – М.: Экономика, 1980. – 176 с.

7. Раздорожный А.А. Документирование управленческой деятельности: Уч. пособ. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 304 с.

8. Серенок А. О. Комплексний індекс показника готовності до електронного уряду / А. О. Серенок // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. – Вип. 2 (25). – С. 353 – 359.

9. Серенок А. О. Упровадження технологій електронного урядування в діяльність органів місцевого самоврядування / А. О. Серенок // Державне будівництво [Електронне видання]. – 2008. – № 1. – Режим доступу до журн. : <http://www.kbuara.kharkov.ua>

10. Соколов В.С. Документационное обеспечение управления: Учебник. – 2-е изд. – М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 176 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Агармизян И. Мировой опыт реализации концепции электронного правительства // <http://www.microsoft.com/rus/docs/government/analytics/e-government.doc>.

2. Акимов Е. ЭЦП в электронном документообороте // http://www.iitrust.ru/articles/esp_edocs.htm.

3. Баранов О. Електронний уряд в Україні? Буде! Коли?, <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/376/33406/>

4. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади, <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>

5. Глобальная инициатива по преодолению информационного неравенства. (ООН) <http://www.e-government.ru/pub/pravo/985430332.html>

6. Дубілет Д. Електронне врядування та бізнес, <http://www.e-ukraine.info/ukr/dubilet.php>

7. Калінін Я. «Інфраструктурні рішення для електронного регіону» <http://softline.kiev.ua/document/54185;/07%20-%20Калитин%20-%20Инфраструктурные%20решения%20Huawei.pdf>.

8. Кільчицкий Є. Система електронного цифрового підпису// <http://softline.kiev.ua/document/54181;/pdf>.

9. Примеры внедрения: использование информационных технологий в процессе государственного управления: опыт зарубежных стран // <http://www.microsoft.com/rus/government/casestudies/foreign.asp>.

10. Реализация проектов электронного правительства: мировой и отечественный опыт // <http://www.microsoft.com/rus/government/newsletters/issue19>.

11. Федеральная целевая программа "Электронная Россия на 2002-1010 годы." <http://www.hse.ru/~erussia/default.htm>

12. Цифровий репозиторій ХНАМГ – Режим доступу: <http://eprints.ksame.kharkiv.ua>

Навчальне видання

Робоча програма навчальної дисципліни

«Електронне урядування»

**спеціальність 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування»
спеціалізація МОМС**

Розробники: **ЧЕРНОВ** Сергій Іванович,
НОВІКОВА Марина Миколаївна,
ГАЙДУЧЕНКО Світлана Олександрівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2014, поз. 295 б

Підп. до друку 13.01.2014 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 1,0

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4705 від 28.03.2014 р.